

Nitel araştırmada güvenilirlik (*/reliability*) ve geçerlilik (*/validity*) nasıl gerçekleştirilir?

Nitel araştırmada güvenilirlik veri kümelerinin birden çok sayıdaki kodlayıcılarına verilen yanıtların stabilitesine matuftur. Kaydedici cihazlar kullanılarak yaratılan dijital dosyalar yazıya geçirilerek, detaylandırılmış saha notları vasıtasıyla bu artırılabilir. Mamafih, nitel araştırmada geçerlilik nicel araştırmada olduğundan daha farklı terimlere sahip olabilir. Lincoln and Guba (1985) doğa bilimcilerinin kullandığı içsel geçerlileştirme (*/internal validation*), dışsal geçerlileştirme (*/external validation*), güvenilirlik ve nesnellik (*/objectivity*) terimlerinin eşdeğeri olarak "itimat-edilebilirlik (*/trustworthiness*)" terimini kullandı. Nitel araştırmada itimat-edilebilirliğe itibar (*/credibility*), otantiklik (*/authenticity*), transfer-edilebilirlik (*/transferability*), emniyet (*/dependability*) ve onaylanabilirlik (*/confirmability*) ile ulaşılabilir. Bu terimleri operasyonelleştirmek için sahada uzun zaman geçirmek gerekir. İtibarı tesis etmek için veri kaynaklarının, metotların ve soruşturmacıların nirengilendirilmesi (*/triangulation*) gerekir. Sonuçların araştırmacı ve öğrenilmeye-çalışılanlar arasında transfer-edilebilir olduğunu onaylamak için kalın betimlemeye (*/thick description*) ihtiyaç vardır. Nitel araştırmada, araştırmacılar güvenilirliği sağlamaktan daha ziyade öğrenme-çalışmasının bulgularının tutarlılığını (*/consistency*) ve yinelenebilirliğini (*/repeatability*) ifade eden emniyeti sağlamaya çaba gösterir.

Geerlileştirme (*/validation*) kelimesini kullanmak yerine, nitel araştırmanın itibarını savlamak için, Eisner (1991) mesela strüktürel teyit-etme (*/structural corroboration*), rızai geçerlileştirme (*/consensual validation*) ve referensiyal kifayet (*/referential adequacy*) gibi standartlar yapılandırdı. Strüktürel teyit-etmede, interpretasyonu desteklemek veya yadsımak için, bilimci çeşitli veri kaynaklarını kullanır. "Geerlileştirmenin bir yeniden-kavramsallaştırılması" olarak Lather (1991) dört tip geçerlileştirme teşhis etmiştir: nirengilendirme, yapı geerlileştirmesi (*/construct validation*), yüz geerlileştirmesi (*/face validation*) ve katalitik geçerlileştirme (*/catalytic validation*).

Whittemore, Chase ve Mandle (2001) geçerlileştirme hakkında yazılmış 13 yazıyı analiz ettiler ve bu öğrenme-çalışmalarından kilit geçerlileştirme kriterleri çıkardılar. Bu kriterleri birincil ve ikincil kriterler olarak sınıflandırdılar. Buldukları 4 birincil kriter şunlardır:

1. İtibar (Sonuçlar katılımcıların kastettiklerinin isabetli bir interpretasyonu mu?)

2. Otantiklik (Farklı sesler işitildi mi?)
3. Eleştirelilik (Araştırmanın tüm hususları eleştirel olarak değerlendirildi mi?)
4. Dürüstlük (/integrity) (Soruşturmacılar kendilerine eleştirel bakabiliyorlar mı?)

İkincil kriterler sarahat (/explicitness), inandırıcılık (/vividness), yaratıcılık (/creativity), tafsilatlılık (/thoroughness), uyarlılık (/congruence) ve duyarlılıktır (/sensitivity).

Creswell ve Poth (2013) nitel araştırmada “geçerlileştirmeyi” araştırmacı, katılımcılar ve okuyucular tarafından en iyi betimlendiği üzere sonuçların “isabetliliğini” değerlendirmeye çalışmak olarak mülahaza ettiler. Bu şunu belirtir ki herhangi bir araştırmanın raporu yazar tarafından yapılmış bir temsildir. Onların inancına göre, sahada harcanan çokça zaman, detaylı betimleme ve araştırmacı ve katılımcılar arasında yakın bir ilişki tarafından temin edilen doğrulama (/verification) yerine, *geçerlileştirme* bir prosesin önemini vurgulamak için kullanılır.

Referans:

Creswell, J., & Poth, C. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (Fourth ed.). Los Angeles: SAGE Publications.

Yararlı kaynaklar:

https://www.deakin.edu.au/_data/assets/pdf_file/0004/681025/Participant-observation.pdf

Whittemore, R., Chase, S. K., & Mandle, C. L. (2001). Validity in qualitative research. *Qualitative Health Research*, 11, 522–537.